

Lysakervassdragets venner

Bymiljøetaten, Oslo kommune	Bærum kommune
postmottak@bym.oslo.kommune.no	post@baerum.kommune.no

2023-12-11
LvV-ref.: 23/34
Oslo BYM ref.: 23/14772-2

Forvaltningsplan for Lysakerelva

Lysakervassdragets venner (LvV) viser til brev datert 16.10.2023, som ble sendt til flere organisasjoner med invitasjon om å levere innspill til arbeidet med en forvaltningsplan for Lysakerelva som en oppfølging av KDPene for vassdraget.

LvV deltok på dialogmøtet med kommunene og deres konsulenter 31.10.2023, da flere aspekter med planarbeidet ble diskutert. I dette møtet ga LvV plankoordinatoren tillatelse til å benytte materiale i vårt hefte *Lysakerelva* fra 2020 i plandokumenter, og løfte om å være behjelpelig med utlevering av originalbilder. Dette følger opp LvVs bidrag til den opprinnelig KDP-dokumentasjon, som bygget på heftet *Forvaltningen av Lysakervassdraget* (2008).

På møtet 31.10. ble vi informert om at kommunene har gitt oppdrag til Biofokus om en fornyet naturkartlegging. LvV vil sikre at dette studiet ikke bare noterer truede arter og annen verdifull natur, men vurderer de enkelte bestander av skog etter arter, alder og tilstand siden disse kunnskapene er viktige for fremtidig forvaltning av skogspartiene i hele området.

Innspill

Forvaltningsplanens område dekker de privateide elvestrekningene og kantsonene øverst og nederst langs Lysakerelva i tillegg til kommunenes eiendommer. Dette bidrar til at elvas forvaltning blir mer helhetlig. Det er viktig at alle grunneiere trekkes samlet inn i arbeid med å sette strategien for elveforvaltningen.

Selv om arbeidet med forvaltningsplanen begrunnes i kommunedelplanene (KDP) for Lysakervassdraget, har kommunene valgt å utelate deler av KDP-området fra forvaltningsplanen. Siden mye av det utelatte arealet kommer innunder kulturvern ved Bogstad gård, utgjør dette en rimelig avgrensning. At den ikke inkluderer Bogstadvannets vestre bredde blir imidlertid en svakhet ettersom dette er regulert til fremtidig offentlig grønt område.

Arealbegrensningen har også den ulempen at manøvreringen av vannføring utelates fra forvaltningsplanen. Løvenskiold, med Osdammen i Bogstadvannet, og Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune, med Langlidemningen, styrer vannføringen og har dermed viktige roller i elvas forvaltning, både i flomsikringsøyemed og for å sikre minstevannføring. Manøvreringen kan imidlertid gi brå svingninger i vannstanden på steder hvor besøkende og naboer oppholder seg på elvebredden. Derfor bør begge disse instansene trekkes inn i arbeidet med forvaltningsplanen.

En forvaltningsplan er et ledd i å samordne kommunenes forvaltning av planområdet. LvV mener at det er flere strategiske spørsmål som skal avklares som en del av en samordning:

- Er alle grunneiere villige til å koordinere sine forvaltningsstrategier?

- b) Hvem skal tale elvas sak i forvaltningsspørsmål? Her har grunneierne sin selvfølgelig plass. Men siden Lysakerelva er et mye brukt fritids- og rekreasjonsområde, må ideelle foreninger som representanter for disse, trekkes inn.

Hvordan skal området beskyttes tilsvarende nasjonalt nivå? Svaret til disse spørsmålene kan være en koordineringsnemnd som i sin tur også ser på disse mer konkrete prinsippsspørsmålene:

- Etter hvilke prinsipper skal elvebreddene forvaltes?
- Hvordan skal publikums engasjement økes?
- Hvordan kan et forvaltningsregime bestående av grunneiere og brukere etableres?
- Hvordan skal grøntarealene forvaltes for å bedre skolenes bruk?
- Hvem skal turveier og stier tilrettelegges for?
- Hvordan og i hvilken grad skal kulturminnene trekkes frem som turmål?
- Hvordan skal (særlig den aldrende) skogen forvaltes?
- Hvordan skal vannetatene trekkes inn i elveforvaltningen?
- Hvordan kan forvaltningsområdet få eget budsjett?
- Hvordan skal tilsyn av naturen i og ved elva, samt grøntarealene ordnes?
- Hvordan skal skjøtsel ordnes særlig i forhold til naboer?
- Hvordan skal naturverdien til elva nedenfor Fåbro heves?
- Hvordan skal manøvrering av vannføringen varsles?

I Vedlegg har vi oppført flere konkrete saker som bør prioriteres i en handlings- eller tiltaksplan

Vern

Lysakerelva er den siste elva i Oslo og Bærum som kan redde seg selv gjennom naturlige elveprosesser. Selv nedenfor Fåbro vil elva kunne bringes til bra økologisk tilstand, om den bare fikk være i fred.

Etter LvVs observasjoner tredoblet bruken av friområdet seg da Fådpassasjen ble lagt under Kolsåsbanen, Jartrikken og Bærumsveien i 2010. Bruken doblet seg igjen under pandemien. Dette betyr at forvaltningen i dag og i fremtiden må ta seg av mye større slitasje på turstiene og press ved bade- og ildstedene, og dessverre mer hærverk enn det som var tilfellet i 2008 da grunnlaget for KDP ble utarbeidet.

LvV har vurdert de tre formene for naturvernområder som naturmangfoldloven legger opp til, og finner at ingen av dem passer for et rikt naturområde som er tett med rester av en (minst) 400-år lang industrihistorie (1550-1950), og som i tillegg er det nærmeste friområdet til vel 15 000 mennesker. Av disse er flere hundre umiddelbare naboer som må varsles ved tiltak, og bør ha rett til å foreslå tiltak.

Engasjement

LvV mener at det beste vern ligger i et engasjert naboskap som tas med i prioritering av tiltak og i aktiviteter i og langs Lysakerelva. Oslo kommunes vedtak påla etaten å prøve nye måter å oppmuntre og engasjere lokale krefter på.

Dette innspillet støttes av Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Med vennlig hilsen

Godkjent etter foreningens rutiner

John Tibballs
styreleder

Bo Wingård
styremedlem

Vedlegg

Følgende saker krever snarlig tiltak:

Brua på Lysejordet

Siden utvasking i 1987-flommen av massen ved bruas vestre brukar har brua vært farlig, særlig ved isete eller våte forhold

Bordganger i Bærum

Flomskader i 2023 til bordgangen mellom Sandbonn og Lysejordet gjør turveien vanskelig og farlig under våte forhold. Det lavtliggende arealet sør for gangbrua ved Mossestua trenger bordgang for å hindre utbreiing av turstien.

Nødetatenes tilgang til slettene

Sletta på Lysejordet og Plassen ved Jar skole brukes mye av skole og barnehager, og bør ha sikrere nedkjøringer for ambulanse.

Sikring av turveier, sikring av stier

Flere partier trenger gelendre som også sikrer småbarn.

Kartlegging av skog

For å kunne forvalte skogen langs elva er det påkrevd med kartlegging av alle bestander med skog langs elva med henblikk på arter, alder og tilstand.

Tilsyn og skjøtsel av overgangen naturområde/boligområde

En ny politikk trengs for å håndtere den brå overgang fra beskyttet natur til privat eiendom.

Turveiutbedring

- 1) På oslosiden, ved Jarfossen og 100 meter nordover
- 2) På bærumsiden nedenfor Fådpassasjen og 100 meter sørover.

Utvikling og utbedring av utsiktspunkter

Dagens to utsiktspunkter på bærumsiden bør sikres og utbedres med forsiktig rydding av kratt fra skråningene nedenfor.

På oslosiden bør et potensielt spektakulært utsiktspunkt over Røafossen og dalskrenten utredes for sikring og tilgang.

Varmestua på Lysejordet

I sin nåværende posisjon kan stua vanskelig reddes pga. bekken som renner i gammelt rør under. Riving eller en alternativ plassering bør utredes.

Dokumentering og sikring av kulturminner

Det er synlige rester etter 16 anlegg fra tiden da industri trakk vannkraft direkte fra Lysakerelva. Her er profesjonell dokumentasjon nødvendig.